

מדינת ישראל

משרד הרווחה והשירותים החברתיים הנהלת שירות המבחן למבוגרים

הלב פתוח לרווחה

ב' ניסן תשע"ו
10 אפריל 2016

אל מר עופר איקו
מנהל תחום ניהול רשומות ומידע,
הממונה על חוק חופש המידע
לשכת סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש

הנדון: בקשה לקבלת מידע בהתאם לחוק חופש המידע - שירות המבחן ושל"צ

1. קביעת דרך הטיפול המומלצת לבית המשפט ובהתייחס לשירות לתועלת הציבור (להלן: של"צ):

א. לשירות המבחן למבוגרים מופנים ממערכת אכיפת החוק ובתי המשפט בפרט, עובדי חוק מעל גיל 18. המטרה להתאים ולהמליץ על חלופות ענישה, לשקם ולפקח על עובדי חוק בקהילה, כדי לצמצם את שיעורי הרצידיביזם, לשלב מחדש את עובדי החוק בקהילה ובכך להפחית סיכון לחברה.

לצורך כך מבצע קצין המבחן תהליך של אבחון מקצועי, המבוסס על תורת אבחון מקצועית, שכוללת אשכולות, אינדיקטורים וכלי הערכה להערכת סיכון להישנות עבירה וסיכוי לשיקום.

המלצת קצין המבחן מתגבשת מסיכום תהליך האבחון הכולל של עובר החוק, בהתייחס להיבט של הסיכון לחברה ולהיבט של סיכויי השיקום. כאשר קצין המבחן מתרשם כי קיים פוטנציאל שיקומי, הוא מגבש תכנית שיקומית-טיפולית מתאימה להערכה שנושאתה, לעבירה שבוצעה ולצרכים הייחודיים של עובר החוק. תכנית זו מבוססת ומנומקת, ומוגשת למערכת אכיפת החוק באמצעות תסקיר.

תכנית השיקום מתבצעת בשני אופנים:

צו מבחן – תכנית שיקום שמתבצעת על ידי קציני מבחן בשירות, במסגרת של טפול קבוצתי ותכניות ייחודיות נוספות שהשירות מפעיל. כמו כן הצו יכול להתבצע גם במסגרות שיקום מחוץ לשירות (ובמעקב של קצין מבחן). ההמלצה לטיפול ושיקום במסגרת צו מבחן ניתנת בהתאם לפוטנציאל השיקומי, לצרכים הפסיכוסוציאליים והייחודיים, ובהתייחס לאופי העבירה ולסיכון שהוערך. לצורך קבלת הטיפול נדרשת הסכמת עובר החוק והערכת יכולתו לבצע שינוי.

צו של"צ: חלופת ענישה, במסגרת חוק העונשין (סימן ד'1 סעיפים 71א. –ו.), שניתנת בצו, המוטל על ידי בית המשפט, לאחר המלצה של קצין מבחן, ומוגשת כתכנית שיקומית מפורטת, באמצעות תסקיר, כפי שיפורט להלן.

ב. שירות לתועלת הציבור (של"צ): חלופת ענישה, המוטלת בצו על ידי בית המשפט, המגלמת בתוכה תפיסה חברתית, חינוכית ושיקומית. עונש מסוג זה משלב גמול ביחד עם תהליכי שיקום ופיצוי, לנפגע ולחברה. בדרך זו, של עשייה חינוכית וחברתית, ניתן להביע חרטה, לכפר על מעשה העבירה ולתרום לחברה כלפיה התבצעה הפגיעה. כמו כן ביצוע השל"צ מאפשר לרכוש הרגלי עבודה עבור חלק מהמבצעים ולפתח אחריות ורגישות חברתית. צו השל"צ מבוצע לכן, בשעות הפנאי של עובר החוק, כדי לאפשר לו להמשיך ולשמור על שגרת חייו ותפקודו היומיומי, כתפיסה שיקומית. ניתן להמליץ על של"צ לכל עובר חוק המופנה לשירות המבחן, לאחר שנבחנה התאמתו על ידי קצין המבחן, בגין מרבית העבירות, עם או ללא הרשעה, לבד או ביחד עם עונשים נוספים, למעט מאסר בפועל או בדרך של עבודות שירות.

הלב פתוח לרווחה

מדינת ישראל

משרד הרווחה והשירותים החברתיים

הנהלת שירות המבחן למבוגרים

תכנית השל"צ מותווית על ידי קצין המבחן בהתאם לסוג העבירה, לידע, לכישורים, ליכולת התפקודית ולמוטיבציה של עבור החוק ובהתייחס להיבטים הטיפוליים והשיקומיים הקשורים גם לאופי העבירה, ככל שניתן.

מכסת שעות השל"צ המומלצת נקבעת על פי מפתח שגובש בשירות המבחן. טווח השעות נקבע בהתאם לחומרת העבירה והעונש המקסימלי הקבוע בחוק העונשין. בכל טווח ניתן ערך מוצא מומלץ, שהוא הערך המרכזי בטווח השעות, המומלץ לעבירה זו, אם אין נסיבות מיוחדות לחומרה או לקולא. בעבירות שהמקסימום הקבוע בחוק הינו קנס בלבד ולא מאסר, שעות הביצוע יושוו לערך השעות המינימלי (60 שעות). בהמלצה על טווח השעות נמצאים שיקולים שונים, כאמור, לקולא, פחות מערך המוצא המומלץ ולחומרה, מעל לערך המוצא המומלץ. שיקולים לקולא יכולים להיות, נסיבות אישיות ייחודיות (כמו למשל מגבלות בריאותיות, מצב אישי וקשיים אחרים), תכנית ייחודית, שילוב עם צו מבחן, שילוב עם עונשים נוספים או נסיבות מקילות הקשורות לביצוע העבירה, כפי שעולה במהלך האבחון. שיקולים לחומרה יכולים להיות, נסיבות מחמירות הקשורות לביצוע העבירה, כפי שעולה במהלך האבחון, מספר עבירות בכתב האישום, צירוף תיקים ועוד. כמו כן לגבי עבירות בהן נשקלת האפשרות להטיל מאסר בפועל או בעבודות שירות, אולם קיימות נסיבות משמעותיות להמלצה על השל"צ, בהיבט השיקומי, תוחמר ההמלצה (400-600 שעות), כך שההמלצה תעמוד מול שיקולי הענישה למאסר. חריגה מגבולות הטווח בטבלה דורשת אישור מאחראי השל"צ במחוז.

ההמלצה מוגשת לבית המשפט במסגרת התסקיר, באופן מבוסס ומנומק, כולל מקום ביצוע השל"צ והמסגרת, כמו גם מכסת השעות המומלצת, כל זאת למשך שנה.

להלן הטבלה ובה מפתח לטווח השעות בשל"צ:

המפתח לטווח שעות של"צ*:

מקסימום ענישה	טווח שעות	ערך מוצא מומלץ
* עד שנה ושנה	60 - 140	100
כ עד שנתיים	80 - 160	120
א עד 3 שנים	100 - 180	140
ש עד 4 שנים	120 - 200	160
ר עד 5 שנים	140 - 220	180
עד 6 שנים	160 - 240	200
מ עד 7 שנים	180 - 260	220
ת עד 9 שנים	200 - 280	240
ק עד 10 שנים	220 - 300	260
ב עד 14 שנים	240 - 320	280
ל עד 15 שנים	260 - 340	300
ת עד 16 שנים	280 - 360	320
עד 20 שנים	300 - 380	340

פ

*כאשר מתקבלת פנייה ובה סעיפי אישום שאינם מופיעים בטבלה, יש לברר את הענישה המקסימלית של סעיפי האישום ולהקבילם לטווח השעות על פי הטבלה.

מדינת ישראל

משרד הרווחה והשירותים החברתיים

הנהלת שירות המבחן למבוגרים

2. נתונים על השל"צ – הנתונים שבידינו מבוססים על נתונים משנת 2014, בשל מגבלות תכנת המחשב של השירות.

א. מספר האנשים שנקבע שיבצעו של"צ החל משנת 2010 עד 2014:

הנתונים מבוססים על מספר צווי של"צ שהוטלו בכל שנה:

- בשנת 2010 – הוטלו 3,737 צווי של"צ
- בשנת 2011 – הוטלו 3,802 צווי של"צ
- בשנת 2012 – הוטלו 4,130 צווי של"צ
- בשנת 2013 – הוטלו 4,578 צווי של"צ
- בשנת 2014 – הוטלו 5,146 צווי של"צ

ב. סוג השל"צ: השירות פועל בשיתוף פעולה עם מסגרות ציבוריות, ממשלתיות, מוניציפליות או גופים ללא כוונת רווח (מלכ"ר), עמותות, חברה לתועלת הציבור והקדש ציבורי, שמטרתם לתת שירות לציבור ולזולת. המסגרות נותנות מענה חברתי לצרכי האוכלוסייה הכללית. ניתנת עדיפות לאוכלוסייה בתחומי הרווחה, החינוך והבריאות בכלל ולמסגרת המתמקדת באוכלוסיות חלשות, נזקקות או בעלות צרכים מיוחדים וכן לפרויקטים יהודיים. בין המסגרות בהן מבצעים של"צ קיימים מתנסי"ם, מרכזי קליטה, בתי אבות, בתי חולים, מסגרות לאוכלוסייה עם פיגור, אוטיזם, נכות, בריאות גפש, בתי ספר, פנימיות, מחלקות לשירותים חברתיים, יחידות להתנדבות עירוניות, ועוד. בסה"כ כ- 700 מסגרות בפריסה ארצית.

ג. כמות השעות וסוג השל"צ שנקבע ואשר הומלץ:

לגבי סעיף זה אנו מבקשים החלטת הממונה על חופש המידע להתייחס אליה כאל בקשה הטומנת בחובה "הקצאת משאבים בלתי סבירה".
הבקשה להעביר מידע לגבי "כל אדם ואדם", מה התכנית שהומלצה, כולל סוג השל"צ ומכסת השעות המומלצת וכן סוג השל"צ ומכסת השעות שנקבעה, מתייחסת לכמות בלתי סבירה של אנשים שביצעו של"צ בשנים אלה.
להלן נימוקינו:

1. מדובר ב – 21,393 מבצעי של"צ, בהתאם לשנים שצוינו מעלה.
2. בדיקה כזו דורשת איתור רשימות שמיות של המבצעים ולאחר מכן כניסה לכל תיק ותיק ומעבר בין מסכים לבדיקת התכנית המומלצת והתכנית שנקבעה.
3. חישוב זמן בדיקת הנתונים צפוי להימשך 3565.5 שעות, שהם כ – 420 ימי עבודה, אשר יוקדשו אך ורק לבדיקה זו.
4. תוכנת מחשב המצויה בשירות כיום אינה יכולה לחשב ולהפיק נתונים כפי שמתבקש.
5. בימים אלה התחלנו בתהליך של פיתוח תכנה חדשה לשירות. גם תכנה זו מטרתה להפיק דוחות סטטיסטיים.
6. לצורך בדיקה זו נדרש כוח אדם מקצועי (ולא מנהלי).
7. הקצאת כוח אדם מקצועי למשימה זו, תשבש את סדר העבודה בשירות, הנתון בעומסים גבוהים ותסיט את המשימות העיקריות של השירות לצורך ביצוע משימה זו.

מדינת ישראל

משרד הרווחה והשירותים החברתיים

הנהלת שירות המבחן למבוגרים

לאור זאת להלן המידע שניתן לקבל מהנתונים שבידינו:

1. מרבית מבצעי השל"צ מבצעים 120 – 150 שעות.
2. כ – 82% מההמלצות לשל"צ מתקבלות על ידי בתי המשפט.

רחל וינשטיין

בברכה
רחל וינשטיין
מנהלת השירות